

ที่ ศย ๐๐๒/๖๒๙๔๖

สำนักงานศาลยุติธรรม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ตอบข้อหารือคำอธิบายและแนวปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วย
คำป่วยการที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้แก่เด็กหรือเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๕

เรียน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ

อ้างถึง หนังสือศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ด่วนที่สุด ที่ ศย ๓๐๑.๐๒๘/๕๑
ลงวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ขอหารือ
คำอธิบายและแนวปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยคำป่วยการที่ปรึกษา
กฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้แก่เด็กหรือเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๕ และกรณีคำสั่งตามคำร้องตรวจสอบ
การจับกุม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๕๓ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานศาลยุติธรรมขอเรียนว่า

๑. คดีที่ให้เบิกจ่ายคำป่วยการที่ปรึกษากฎหมายเป็นรายคดี จะต้องเป็นคดี
ที่ซับซ้อนยุ่งยาก แต่ไม่มีคำอธิบายว่าคดีที่ซับซ้อนยุ่งยาก คือคดีที่มีลักษณะเช่นใด จึงขอคำนิยาม
คำว่า “ซับซ้อนยุ่งยาก” เป็นกรณีลักษณะใด เช่น เดิมจำเลยให้การปฏิเสธแต่ต่อมาให้การ
รับสารภาพระหว่างพิจารณาไม่ว่าจะต้องสืบพยานประกอบหรือไม่ก็ตาม จัดเป็นคดีที่มีความยุ่งยาก
ซับซ้อนหรือไม่

ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยคำป่วยการที่ปรึกษากฎหมาย
ที่ศาลแต่งตั้งให้แก่เด็กหรือเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๕ มิได้กำหนดว่าการเบิกจ่ายคำป่วยการที่ปรึกษา
กฎหมายเป็นรายคดีจะต้องเป็นคดีที่ซับซ้อนยุ่งยาก หากแต่ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดเงินรางวัล
ให้แก่ที่ปรึกษากฎหมายตามอัตราค่าป่วยการทำระยะเบียบ บัญชี ๑ อัตราระหว่างขั้นต่ำและขั้นสูง
โดยพิจารณาตามความยากง่ายของลักษณะแห่งคดี เวลา และงานที่ที่ปรึกษากฎหมายต้องปฏิบัติ
โดยให้คำนึงถึงความเอาใจใส่ในการดำเนินคดี ซึ่งต้องสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายตามเงื่อนไขในระเบียบฯ
ข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคสอง ทั้งนี้ คำว่า “คดีที่มีความซับซ้อนยุ่งยาก” ปรากฏในคำอธิบายและ
แนวปฏิบัติตามระเบียบฯ ว่า การแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นรายคดี
โดยศาลมีหนังสือขอแรงที่ปรึกษากฎหมายให้แก่จำเลยเป็นรายคดีเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทุกชั้นตอน

จนกว่าคดีจะแล้วเสร็จ โดยเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อนยุ่งยากซึ่งจำเป็นต้องมีที่ปรึกษากฎหมายปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่อง หรือในกรณีที่ศาลไม่ได้มีคำสั่งจัดเวทีที่ปรึกษากฎหมายหรือมีความจำเป็นอื่น ดังนั้น การที่ศาลจะแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นรายคดี จึงขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนโดยพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งคดีเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ที่ปรึกษากฎหมายได้ปฏิบัติหน้าที่ในทางคดีให้แก่เด็กหรือเยาวชนอย่างต่อเนื่องจนกว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลแล้วเสร็จ เช่น คดีที่ต้องมีการสืบพยาน ไม่ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพ หรือปฏิเสธ ซึ่งต้องมีการสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพ หรือสืบพยานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี แล้วแต่กรณี เป็นต้น รวมถึงกรณีที่ศาลไม่ได้มีคำสั่งจัดเวทีที่ปรึกษากฎหมาย หรือมีความจำเป็นอื่นตามที่กล่าวมาข้างต้น

๒. กรณีไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย หรือมีแต่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศาล ซึ่งศาลอาจดำเนินการได้ ๒ แนวทาง ดังนี้

๒.๑ กรณีไม่มีที่ปรึกษากฎหมายรายใดมายื่นขอรับจดแจ้งเป็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาล ศาลนั้นควรประสานงานกับศาลอื่นที่ใกล้เคียง เพื่อขอความร่วมมือให้ที่ปรึกษากฎหมายซึ่งจดแจ้งไว้ในศาลอื่นแต่ยังไม่ครบสามศาล มาจดแจ้งให้ศาลตน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษากฎหมาย

๒.๒ กรณีมีที่ปรึกษากฎหมายที่จดแจ้งไว้แล้วแต่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งตามข้อบังคับประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย การจดแจ้งและลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๓๔ ได้กำหนดไว้ว่า “ให้ผู้ที่รับจดแจ้งเป็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้เฉพาะในศาลเยาวชนและครอบครัวที่รับจดแจ้งเท่านั้น ผู้ขอรับจดแจ้งอาจยื่นคำขอรับจดแจ้งเป็นที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งต่อศาลเยาวชนและครอบครัวศาลใดศาลหนึ่งหรือหลายศาลก็ได้ แต่ทั้งนี้ ศาลจะรับจดแจ้งไม่เกินสามศาล” และสารอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฉบับลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๖ วางแนวปฏิบัติไว้ว่า “ศาลใดมีที่ปรึกษากฎหมายจดแจ้งจำนวนน้อยก็ให้จัดเวทีที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งแต่ละคนเป็นรายสัปดาห์เพื่อสะดวกแก่การเดินทางได้ กรณีไม่อาจแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายได้ให้ศาลบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา” จากข้อบังคับและแนวปฏิบัติข้างต้นจึงเห็นว่า ศาลอาจประสานให้ที่ปรึกษากฎหมายรายอื่นที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรับจดแจ้งของศาลให้มาปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่หากได้มีการดำเนินการดังกล่าวแล้วยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายมาปฏิบัติหน้าที่อีก ศาลอาจจัดเวทีที่ปรึกษากฎหมายตามคำแนะนำของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางดังกล่าว

๓. กรณีที่มีการฟ้องคดี และมีการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายที่มาปฏิบัติหน้าที่เป็นเวรในวันดังกล่าวเป็นที่ปรึกษากฎหมายแก่จำเลยแล้ว และสามารถอ่านคำพิพากษาในวันนั้นได้ แต่ผู้พิพากษาเลื่อนไปพิจารณา หรือฟังคำพิพากษาในวันที่เลื่อนไป ซึ่งอาจมีการเลื่อนคดีเพียงนัดเดียวหรือหลายนัดและผู้พิพากษามีคำสั่งให้ที่ปรึกษากฎหมายเวรคนเดิมติดตามไปเป็นที่ปรึกษากฎหมายแก่จำเลยในวันนัดที่เลื่อนไปด้วยโดยมิได้แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายเวรที่มาทำหน้าที่เวรในวันที่เลื่อนไป ต่อมาผู้พิพากษามีคำสั่งจ่ายค่าป่วยการให้แก่ที่ปรึกษากฎหมายที่ได้ติดตามคดีมานั้นในลักษณะรายคดี ดังนี้ ผู้พิพากษาจะต้องแก้ไขคำสั่งที่จ่ายค่าป่วยการที่ปรึกษากฎหมายหรือไม่ เนื่องจากเป็นคดีที่มีคำสั่งจ่ายค่าป่วยการที่ปรึกษากฎหมายไปก่อนที่จะมีหนังสือชี้แจงคำอธิบายและแนวปฏิบัติฯ ออกมา

ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยค่าป่วยการที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้แก่เด็กหรือเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๖ กำหนดว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นเป็นการสมควรอาจจัดให้ที่ปรึกษากฎหมายปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นเวร ให้ที่ปรึกษากฎหมายได้รับเงินรางวัลตามบัญชี ๒ เมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่เวรแล้ว ในกรณีที่ที่ปรึกษากฎหมายได้ปฏิบัติหน้าที่อื่นในคดีหลังจากวันปฏิบัติหน้าที่เวรให้ศาลกำหนดเงินรางวัลในส่วนนี้ได้ตามข้อ ๕ โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงเงินรางวัลที่ได้กำหนดให้ไปแล้วประกอบด้วย” และตามหนังสือศาลยุติธรรม ที่ ศย ๐๐๒/ว ๙๒ (ป) ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำอธิบายและแนวปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยค่าป่วยการที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้แก่เด็กหรือเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๕.๒ ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า “๑. ค่าป่วยการในลักษณะเป็นเวรเป็นค่าป่วยการคนละลักษณะกับค่าป่วยการเป็นรายคดี จึงไม่ต้องนำค่าป่วยการในลักษณะเป็นเวรมารวมอยู่ในอัตราขั้นสูงขั้นต่ำในบัญชี ๑ ตามระเบียบ ข้อ ๕ ดังนั้น ในคดีหนึ่งอาจมีการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายคนเดียวให้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งในลักษณะเป็นเวร และปฏิบัติหน้าที่เป็นรายคดีต่อเนื่องกันได้ หากต่อมาได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษากฎหมายรายคดีก็ให้เบิกจ่ายเป็นรายคดีตามอัตราขั้นต่ำขั้นสูงของแต่ละประเภทคดี แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดค่าป่วยการเป็นรายคดีศาลต้องคำนึงถึงค่าป่วยการในการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเวรประกอบด้วย” ซึ่งตามประเด็นปัญหา ถ้าในวันที่มีการฟ้องคดีและศาลได้มีคำพิพากษาในวันนั้น ถือว่าที่ปรึกษากฎหมายได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่ปรึกษากฎหมายในลักษณะเป็นเวรมีสิทธิได้รับค่าป่วยการตามบัญชี ๒ จำนวน ๑,๐๐๐ บาท แต่หากศาลไม่สามารถอ่านคำพิพากษาในวันดังกล่าว และมีคำสั่งเลื่อนการพิจารณาอาจเพียงนัดเดียวหรือหลายนัดก็ตาม ศาลอาจตั้งที่ปรึกษากฎหมายเวรดังกล่าวให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษากฎหมายในลักษณะเป็นรายคดีจนคดีเสร็จสิ้นก็ได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวที่ปรึกษากฎหมายมีสิทธิได้รับเงินค่าป่วยการ ตามข้อ ๕ โดยอนุโลม แต่การกำหนดเงินค่าป่วยการดังกล่าวให้ศาลคำนึงถึงเงินรางวัลที่ได้กำหนดให้ไปแล้วในการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นเวรประกอบด้วย ดังนั้น กรณีผู้พิพากษามีคำสั่งจ่ายค่าป่วยการให้แก่ที่ปรึกษากฎหมาย

ที่ได้ติดตามคดีมานั้นในลักษณะรายคดี ผู้พิพากษาจะต้องแก้ไขคำสั่งที่จ่ายค่าป่วยการที่ปรึกษา
กฎหมายหรือไม่นั้น เห็นว่า เป็นการใช้ดุลพินิจเฉพาะของผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนซึ่งย่อมเป็น
อิสระในการมีคำสั่งเกี่ยวเนื่องกับคดี

๔. คำร้องตรวจสอบการจับจำเป็นที่ผู้พิพากษาจะต้องมีคำสั่งในวันที่พนักงาน
สอบสวนมายื่นคำร้องหรือไม่ หรือสามารถนัดให้มาสั่งในภายหลังได้ โดยในระหว่างนี้อาจให้ปล่อยตัว
ผู้ต้องหาไปพลางก่อน

กรณีการสั่งคำร้องตรวจสอบการจับของผู้พิพากษา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง กำหนด
ให้พนักงานสอบสวนต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ภายในเวลา
ยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน และมาตรา ๗๓
กำหนดว่า เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาลให้ศาลตรวจสอบว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหา
ว่ากระทำความผิดหรือไม่ การจับการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
เห็นได้ว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์มุ่งในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชน โดยให้ศาล
ดำเนินการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการจับให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่อย่างไรก็ตาม
กฎหมายมิได้กำหนดให้ศาลต้องมีคำสั่งในวันที่พนักงานสอบสวนมายื่นคำร้องแต่อย่างใด ดังนั้น
หากศาลเห็นว่าตรวจสอบการจับยังมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมของ
เด็กหรือเยาวชน รวมถึงข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่ศาลจำเป็นต้องใช้ประกอบดุลพินิจก่อนมีคำสั่ง ศาลอาจ
ใช้ดุลพินิจในการนัดให้มาฟังคำสั่งตามคำร้องตรวจสอบการจับในภายหลังได้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึง
การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อธิคม อินทุฤติ

(นายอธิคม อินทุฤติ)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

กลุ่มกฎหมายและระเบียบ

โทร. ๐ ๒๑๔๒ ๔๒๔๙

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๓๑๐